

Spása člověka

Soteriologie z pohledu pravoslavné dogmatiky

Autor:

Jaroslav Fogl

Datum:

6. 6. 2007

Obsah

OBSAH.....	2
1. SPÁSA ČLOVĚKA.....	3
1.1. VTĚLENÍ LOGA Z ASPEKTU NAŠEHO SPASENÍ.....	3
1.2. KŘEST JEŽÍŠE KRISTA V JORDÁNU Z ASPEKTU NAŠEHO SPASENÍ.....	4
1.3. PROMĚNĚNÍ JEŽÍŠE KRISTA Z ASPEKTU NAŠÍ SPÁSY.....	6
1.4. UTRPENÍ JEŽÍŠE KRISTA, JEHO SMRT NA KŘÍŽI A TAJEMSTVÍ NAŠÍ SPÁSY.....	8
1.4.1. <i>Nevyhnutelnost Ježíšova utrpení.....</i>	<i>8</i>
1.4.2. <i>Vykoupení.....</i>	<i>10</i>
1.4.3. <i>Smrt Bohočlověka byla smířením s Bohem.....</i>	<i>13</i>
1.4.4. <i>Smrt Bohočlověka byla naším očištěním, ospravedlněním, posvěcením.....</i>	<i>14</i>
1.4.5. <i>Vítězství Bohočlověka nad hříchem, smrtí a démonem.....</i>	<i>14</i>
1.5. SPASITELOVO SESTOUPENÍ DO PEKEL A NAŠE SPASENÍ.....	15
1.6. VZKŘÍŠENÍ.....	16
1.7. NANEBEVSTOUPENÍ JEŽÍŠE KRISTA A NAŠE SPÁSA.....	18
LITERATURA.....	19

1. Spása človeka¹

- Tým, že Boží Syn prijal na seba ľudskú prirodzenosť, stáva sa dokonalým spasením ľudského rodu. Túto skutočnosť vystihuje meno Isus, čo v preklade znamená Spasiteľ. Meno Isus, Spasiteľ podmieňuje Jeho dielo: spasenie.
- Podľa učenia pravoslávnej Cirkvi je spasenie ľudského rodu podmienené Bohoľudskou Osobnosťou Isusa Christa. Christos sám hovorí, čo je cieľom Jeho príchodu na svet: "Aby spasil to, čo bolo zahynulo" (Mt 18, 11). Inými slovami povedané, Jeho dielo spočíva v obnove, zdokonalení a zbožštení človeka a jeho vyslobodení z moci smrti. Celým Novým Zákonom sa tiahne jediná a základná myšlienka, že Christos je Spasiteľom ľudského rodu.
- Spasiteľ však musel byť reálny Boh a reálny človek, lebo iba tak mohol spasit' človeka. Ak by Christos nespĺňal jednu z týchto podmienok, bola by spása ľudského rodu ohrozená a nemožná.
- Nič iné len láska privádza Božieho Syna na svet. Písmo o tom jasne hovorí: "Boh tak miloval svet, že Syna svojho Jednorodného dal, aby každý kto v Neho uverí nezahynul, ale mal večný život" (Jn 3, 16).

1.1. *Vtelení Loga z aspektu nášho spasení*²

- Tajomstvo Vtelenia Loga je neoddeliteľné od nášho spasenia, pretože všetko, čo sa vzťahuje k nášmu spaseniu, nie je možné oddeliť od života Božieho Syna v tele. Iba Boh v tele je Spasiteľom. Sv. evanjelista Ján slovami: "Slovo sa stalo telom" (Jn 1, 14) vyjadruje veľké tajomstvo nášho spasenia.
- Pri stvorení človeka Boh svoj obraz, svoju ikonu "zarámoval" ľudským telom a vytvoril tak živú, rozumnú bytosť - človeka. Pri Vtelení sám Boh vstupuje do človeka, stáva sa Bohočlovekom, preto Narodenie Boha podľa tela je najväčším prevratom v dejinách našej planéty.
- Základným nosníkom východnej kresťanskej soteriológie a chápania Vtelenia je christologická dogma, formulovaná IV. všeobecným snemom, o spojení dvoch prirodzeností, Božstva a človečenstva, ktorá je apofatickej povahy. Spojenie ľudskej prirodzenosti s Božskou v Osobe Isusa Christa je zárukou nášho spasenia. Sv. apoštol Pavol tvrdí, že Boh podľa tela nie je ničím iným než plnosťou Božského života v tele (Kol 2, 9; Ef 1, 23). Preto v Ňom

¹ Celá kapitola je výtahem z: BELEJKANIČ, I. *Pravoslávne dogmatické bohoslovie*. s. 167-171.

² Celá kapitola je výtahem z: *tamtéž*, s. 171-175.

Ľudská prirodzenosť našla svoju absolútnu svätosť a svoju absolútnu dokonalosť. V Jeho Osobe ľudská prirodzenosť opäť našla svoj večný a pravý zmysel.

- Sväté Písmo ukazuje, že cieľom Vtelenia Boha Loga nebolo nič iné než spasenie ľudského rodu (srov. Mt 18, 11; Jn 3, 17; 1 Tim 1, 15). Vo Svätom Písme je teda jasne vyjadrený cieľ Vtelenia - spasiť a pozdvihnúť človeka.
- Sv. Atanáž Veľký tvrdí, že Boh sa rozhodol, že Vtelením svojho Syna zachráni človeka od priepasti. "Boh dokonale vedel," hovorí sv. Atanáž, "čo vložil pri stvorení do človeka, preto najlepšie vedel, ako túto prirodzenosť obnoviť a vrátiť k sebe" (De incarnat. Verbi 16; Contra arian, Orat. 56). Podľa sv. Gregora Teológa Isus Christos sa ponížil a vtelil kvôli človeku, aby sa človek svojím rozumom naučil povznášať k Bohu. Vtelenie Božieho Syna to je samotné spasenie a spasenie spočíva v zbožštení. Lebo to, čo Pán neprijal na seba, to nie je uzdravené, a to, čo sa spojilo s Bohom, to je aj spasené.
- Ak by sme v Isusu Christu popierali Božstvo alebo človečenstvo, v oboch prípadoch je ohrozená naša spása.
- Sv. Gregor Nisský svoje učenie o spasení človeka rozvíja z tvrdenia, že človek je zázračné dielo Božie, ale tým, že od Neho odpadol ako od večného dobra, postupne upadá do zla. Človek sa odvrátil od Boha Života, a preto vstupuje do jeho života smrťou. Avšak aj napriek tomu Boh, ktorý stvoril človeka, zachraňuje ho pred večnou smrťou. Láska privádza Boha na svet a Ten prijíma na seba všetko, čo robí človeka človekom, okriem hriechu. Podľa sv. Gregora Nisského spasenie je v bytostnej závislosti od Vtelenia. Bez Vtelenia by nebolo spasenia.
- O tom, že pravoslávna Cirkev vidí v Spasiteľovom Narodení veľký soteriologický význam, svedčí tá skutočnosť, že Pannu Máriu, ktorá porodila Spasiteľa sveta, nazýva "spasením". Zvlášť jasne je to vyjadrené v modlitbe "Miloserdija dveri otverzi nam: Ty bo jesi spasenije roda christijanskaho (Dvere milosti otvor nám. Lebo ty si spasením kresťanského rodu)".

1.2. Křest Ježíše Krista v Jordánu z aspektu našeho spasení³

- Ježíš Kristus, pretože bol bezhrišny, nepotreboval prijať krst pokánia od Jána, ale ako nový Adam ľudského rodu musel prijať krst kvôli ľudskému spaseniu. Tak ako kvôli ľuďom sa stal človekom, tak aj kvôli ľuďom prijal krst od Jána.
- Sv. Ján Krstiteľ videl, hovorí sv. Ján Zlatoústý, že nikto nebráni Spasiteľovi prijať krst od služobníka. Keď sa Mu Ján snaží zabrániť, vtedy mu Spasiteľ prikazuje. Prečo? Odpoveď je

³ Celá kapitola je výtahem z: BELEJKANIČ, I. *Pravoslávne dogmatické bohoslovie*. s. 176-179.

jednoduchá, píše sv. Ján Zlatoústý, aby sa naplnil Zákon. Lebo túto realnosť mal na mysli Christos, keď hovoril o naplnení všetkej spravodlivosti. Spravodlivosť je naplnením Zákona.

- Krst Isusa Christa v Jordáne je veľkým tajomstvom. Na tejto udalosti sa zúčastňuje Svätá Trojica, Otec, Syn i Svätý Duch. Tri Hypostázy sa zjavujú ako jedno podľa Božstva. Z tohto aspektu udalosť, ktorá sa odohrala na Jordáne, je Bohozjavením. Preto východná pravoslávna Cirkev tento sviatok oslavuje ako Bohozjavenie (Bohojavenije). V tomto okamihu sa Otec zjavuje ako Boh, Syn ako Boh i Svätý Duch ako Boh. Tým je ukázané, že spasenie je dielom Svätej Trojice.
- Na Jordáne pri krste vo všetkej plnosti bolo zjavené spasiteľné dielo, preto má táto udalosť soteriologický význam. Zjavenie sa Svätej Trojice dokumentuje to, že človek je opäť posvätený Bohom Trojicou, že pre človeka Boh opäť otvára nebesá, nebeské Kráľovstvo, že priepasť medzi Bohom a človekom je od tejto chvíle odstránená. Boh a človek sú opäť jedno.
- Pri krste Isusa Christa bola pokrstená celá ľudská prirodzenosť, pretože všetko, čo patrí Bohočloveku, sa prenáša na celý ľudský rod.
- Podľa sv. Atanáza Zostúpenie Svätého Ducha na Isusa Christa pri krste bolo zostúpením na nás, lebo On nosí na sebe naše telo. Keď sa Christos ako človek krstí v Jordáne, my sa v ňom a s Ním obmývame, a keď prijíma Ducha, skrze Neho sa stávame prijímateľmi Ducha... Duchom sa nepomazáva Logos, pretože je Bohom, ale v ňom a skrze Neho je pomazované telo, ktoré prijal na seba, aby sa posvätenie vykonané nad Ním ako človekom skrze Neho prenieslo na všetkých ľudí (Contra arian, Orat. I, 47).
- Sv. Gregor Nisský hovorí, že v deň Bohozjavenia sa uskutočnilo veľké tajomstvo očistenia ľudskej prirodzenosti. Toto tajomstvo bolo realizované skrze krst Isusa Christa v rieke Jordán. Christos sa krstil preto, aby poškvreného očistil, Ducha doviedol, aby človeka na nebesá pozdvihol, aby ten, čo padol, vstal (In baptismum Christi, t. 46).
- Chápanie Spasiteľovho krstu na rieke Jordán je vyjadrené aj v bohoslužobných textoch sviatku Bohozjavenia. V stichirách sviatku je poukázané na celosvetový, všeobecný význam Christovho krstu na Jordáne. Cirkev vyznáva, že v tento deň Spasiteľ obohacuje ľudský rod, lebo mu udeľuje nové bytie. Christos svojím krstom opäť pre všetkých ľudí otvára raj, ktorý bol následkom hriechu prvých ľudí pred ľudským rodom zatvorený. V dôsledku Christovho krstu sa ľudská prirodzenosť zbavuje tmy a hriechu. Oblieka sa do nového, neporušiteľného odevu. Cirkev priamo vyznáva, že potomstvo Adama, ktoré bolo zatážené hriechmi, Christos obnovuje svojím krstom "Adama obnovljajet (Adama obnovuje)" (3. januára, kánon predprazdenstva, pieseň 7.).

- Pre názornosť uvedieme niekoľko konkrétnych textov spomínaného sviatku: "Dnes nebese i zemi Tvorec prichodit plotiju na Jordan, kreščenija prosja bezhrišnyj, da očistit mir ot lesti vražija, i kreščajetsja ot raba Vladyka vsich, i očiščenije vodoju rodu čelovičeskomu darujet (Dnes Stvoriteľ neba a zeme prichádza telom na Jordán. Bezhriešny prosí krst, aby očistil svet od ľsti nepriateľa, a služobníkom je krstený Vládca všetkých a očistenie vodou daruje ľudskému pokoleniu)" (6. január, stichira na stichovni). "Oslipšemu Adamu vo Edemi, javisja solnce iz Viflejema, i otverze jemu zinicy omyv sija jordanskimi vodami, očernevšemu i omračenomú svit vozsija neuhasimyj. Uže jemu nist' nošči, no vsehda deň (Slepému Adamovi v raji sa zjavilo slnko z Betlehema, o otvorilo mu viečka, umyjúc ich jordánskymi vodami, zatemnenému a mračnému zažiarilo neuhasiteľné svetlo. Už pre neho nie je noc, ale vždy deň)" (na utierni sviatku, pieseň 6., ikos).
- Teda krst Isusa Christa na rieke Jordán nemá iný než soteriologický význam.

1.3. *Proměnění Ježíše Krista z aspektu naší spásy⁴*

- Na svojej bohoľudskej ceste v tomto svete Pán náš Isus Christos preniesol svoju ľudskú prirodzenosť aj cez Premenenie ako skrze nevyhnutnosť v spasiteľnom diele ľudského rodu. Tým, že sa premenil na hore Tábor, ukázal, že premenenie ľudskej prirodzenosti Božskou je nevyhnutnou podmienkou v diele spasenia od hriechu, zla a smrti. Vo svojej podstate spasenie ľudského rodu spočíva vo všestrannom premenení ľudskej prirodzenosti Božskými Energiami.
- Sv. Prokl tvrdí, že Isus Christos sa nepremenil pre seba, ale kvôli nám ľuďom, aby nám ukázal budúce premenenie ľudskej prirodzenosti (Oratio in Transfigurat. Domini 2, t. žť). Spasiteľ na hore Tábor ukazuje, akým premenením musí prejsť ľudská prirodzenosť, aby dosiahla theosis. Isus Christos na hore Tábor uskutočňuje premenenie ľudskej prirodzenosti, preto pravoslávna Cirkev tvrdí, že Premenenie Isusa Christa na hore Tábor je nevyhnutnou súčasťou soteriologického diela, ktoré vykonal.
- Po šesti dňoch vzal s sebou Ježíš Petra a Jakuba a jeho bratra Jana a vyvedl je na vysokou horu, kde byli sami. A byl proměněn před jejich očima; jeho tvář zářila jako slunce a jeho šat byl oslnivě bílý. A hle, zjevil se jim Mojžíš a Eliáš, jak s ním rozmlouvají. Nato promluvil Petr a řekl Ježíšovi: "Pane, je dobré, že jsme zde; chceš-li, udělám tu tři stany, jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi." Ještě nedomluvil, a hle, světlý oblak je zastínil a z oblaku

⁴ Celá kapitola je výtahem z: BELEJKANIČ, I. *Pravoslávne dogmatické bohoslovie*. s. 180-182.

promluvil hlas: "Toto jest můj milovaný Syn, kterého jsem si vyvolil; toho poslouchejte." Když to učedníci uslyšeli, padli tváří k zemi a velmi se báli. Ale Ježíš k nim přistoupil, dotkl se jich a řekl: "Vstaňte a nebojte se." (Mt 17,1-7)

- Premenením na hore Tábor Isus Christos zjavil tajomstvo, ktoré bolo dovtedy pre človeka skryté. Teraz smrteľné telo uvidelo slávu nesmrteľného Božstva. Tábor je prirodzeným výsledkom hypostázneho spojenia Božstva a človečenstva (perichorisis, communicatio idiomatum). Tábor zjavil tajomstvo, ktoré sv. evanjelista Ján vyjadruje slovami: "Slovo plot' bysť (Slovo sa stalo Telom)" (Jn 1, 14). Na Táboře sa blahodat' vyliala na celé stvorenstvo, v prvom rade však na ľudský rod, ktorému bol tak vrátený pôvodný stav.
- Sv. Gregor Palama učí, že Premenenie je dôsledok hypostázneho spojenia Boha a človeka. Pritom poukazuje na to, že telo bolo obohatené Božstvom Loga od samotného počiatku Vtelenia. Táto sláva bola neviditeľne prítomná vo viditeľnom tele a v okamihu Premenenia bola ukázaná učeníkom. Christos neuskutočnil svoje Premenenie na hore Tábor tak, že by niečo pridal k svojmu Božstvu alebo človečenstvu, ale iba prejavil výsledok hypostázneho spojenia Božstva a človečenstva (porovnaj sv. Gregor Palama: Homil. XXIV, In vererabilem Domini et Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, P. gr. t. 151, col. 432 C).
- "Božestvennym dnes preobraženijem čelovičeskoje jestestvo prosijavajet božestvenno, v veseliji zovušče: preobrazujetsja Christos, spasajaj vsja (Božským Premenením sa dnes ľudská prirodzenosť božský osvecuje, v radosti volajúc: Premieňa sa Christos, zachraňuje všetkých)" (kánon predprazdenstva, pieseň 6., kondak). V stichire na malej večierni Cirkev ospevuje Christovo Premenenie takto: "Dnes Christos na hori Favorstej Adamovo premeniv očernivšeje jestestvo, prosvitiv bohosodila (Christos na táborskej hore vykonal Božie dielo, lebo osvietením premenil zatemnenú Adamovu prirodzenosť)" (stichira na malej večierni sviatku Premenenia, 6. august). V stichire na veľkej večierni sviatku, ktorá nás uvádza už bezprostredne do tajomstva Christovho Premenenia Cirkev svedčí takto: "Iže svitom tvojim vsju vselennuju osvjativ, na hori vysoci preobrazilsja jesi, Blaže, pokazav učeníkom tvojim silu tvoju, jako mir izbavljaješi ot prestuplenija (Ktorý si svetlom Tvojím posvätil celý kozmos, na vysokej hore premenil si sa, Blahý, ukázal si svojim učeníkom Tvoju silu, lebo svet zbavuješ od previnenia)" (stichira na veľkej večierni sviatku Premenenia, 6. august). - Z uvedených, ale aj ďalších textov sviatku Premenenia je zrejmé, že aj udalosť Premenenia bola nevyhnutná pre naplnenie spasiteľného diela Isusa Christa. Bez Premenenia by nebolo spasenia.
- Udalosť Premenenia Isusa Christa na hore Tábor poslúžila sv. Gregorovi Palamovi k tomu, aby správne vysvetlil proces poznávania Boha. Sv. Gregor Palama vychádzajúc z toho, ako

učenici pocítili prítomnosť Božiu, učil o procese poznávania Boha na základe osobnej skúsenosti. Palama tvrdil, že proces poznávania Boha nemôže byť iba záležitosťou intelektu, lebo človek v dôsledku Vtelenia poznáva Boha celou svojou bytosťou.

- Túto skutočnosť zdôrazňujeme na tomto mieste z toho dôvodu, že proces, ktorý kresťan absolvuje k theosisu, je aj procesom pravdivého poznávania Boha v Trojici. Tieto dva procesy sú bytostne spojené. Treba povedať, že dosiahnutie theosisu nie je možné bez pravdivého poznávania Boha v Trojici. Preto pravoslávna Cirkev v tento deň udalosť Premenenia ospevuje slovami: "Iže prežde solnca svit Christos, tilesni na zemli žitel'stvuja, i prežde kresta vsja, jaže strašnaha smotrenija, soveršiv boholipno, dnes na Favorstij hori tajno Trojicy obraz pokazuja (Pred slnkom je svetlo Christos, ktorý telesne žil na zemi a pred Ukrižovaním všetko podľa Božieho predvedenia vykonal dnes na táborskej hore tajuplne zjavujúc obraz Trojice)" (litijná stichira sviatku Premenenia, 6. august).

1.4. Utrpení Ježíše Krista, jeho smrt na kříži a tajemství naší spásy⁵

1.4.1. Nevyhnutelnost Ježíšova utrpení

- Pravoslávna Cirkev učí, že utrpenie Isusa Christa v spasiteľnom diele sa javí ako nevyhnutnosť. Ľudská logika môže často protestovať, ale Isus Christos nič tak neochvejne neobhajoval, ako práve to, že musí podstúpiť utrpenie. Keď učenici vyznali Christa Synom Božím, vtedy ich uvádza do veľkého tajemstva svojho utrpenia, ktoré musí podstúpiť (srov. Mt 16,21; Mk 8,32).
- Avšak hociako jasne a samozrejme Isus Christos hovoril učeníkom o svojom utrpení, oni nemohli pochopiť a zmieriť sa s tým, prečo musí trpieť ich Učiteľ, keď je spravodlivý, bezhriešny a navyiac Boží Syn. Vtedy sa odohralo to, čo potvrdzuje, že ľudská logika svojou ohraničenosťou nemôže pochopiť potrebu a nevyhnutnosť Christovho utrpenia v diele spasenia sveta. Isus Christos sa obrátil k apoštolovi Petrovi a povedal mu: "Choď odo mňa, satan, pohoršením si mi, lebo nemyslíš na veci Božie, ale na ľudské" (Mt 16, 23). Isus Christos nazval sv. apoštola Petra satanášom z toho dôvodu, že iba satanáš môže niekomu vnuknúť myšlienku, aby Bohočlovek spasil svet bez utrpenia.
- Spasenie sveta od zla, hriechu a smrti bolo možné iba cez utrpenie, smrť a Zmŕtvychvstanie.
- Aj ďalšie texty Svätého Písma ukazujú, že Bohočlovek Isus Christos si vyvolil smrť na Kříži ako nevyhnutnú realitu vo svojom spasiteľnom diele. Podľa učenia pravoslávnej Cirkvi

⁵ Celá kapitola je výtahem z: BELEJKANIČ, I. *Pravoslávne dogmatické bohoslovie*. s. 183-206.

smrť na Kríži je prostriedkom, ktorým Bohočlovek daruje ľuďom večný život (srov. Jan 3,14-15; Jan 18,11).

- Sväté Písmo svedčí i o tom, že vtelený Syn Boží ide dobrovoľne na utrpenie a smrť. Dobrovoľne dáva svoju dušu za všetkých ľudí: "Nikto ju neberie odo mňa, ale ja ju kladiem sám od seba. Mám právo ju položiť a mám právo ju zase vziať" (Jn 10, 18).
- Celý život Isusa Christa na zemi poukazuje na to, že všetko je nasmerované do Jeruzalema, k utrpeniu, na Kríž (srov. Mt 20,18-19; Lk 34,25-26; Jan 12,27).
- Spasiteľné utrpenie Isusa Christa sa začína Jeho Narodéním na tento svet a pokračuje až do smrti na Kríži. Či to nie je utrpenie, ak všemohúci a bezhriešny Bohočlovek sa narodil v ústraní, v jaskyni (Lk 2, 7). Život Bohomládenca Isusa je už od samotného počiatku v nebezpečenstve. Zlý a mocichtivý Herodes Ho chce usmrtiť (Mt 2, 13-14). Vtelený Boh sa mučí aj pri práci. V pote tváre pomáha Jozefovi v tesárskej dielni (Mk 6, 3). Christos, ktorý je Pánom neba a zeme, života a smrti, nemá, kde by hlavu sklonil (Mt 8, 20). Christos trpel hladom a bol pokúšaný (Mt 4, 1-11). Jeho, Boha v tele, nekonečne ohovárajú, že s pomocou kráľa démona vyháňa z ľudí démonov (Mt 9, 34). Dokonca Ho nazývajú Belzebubom (Mt 10, 25), žráčom a pijanom (Mt 11, 19). Christov život je v stálom nebezpečenstve od židov (Lk 4, 28-30). On oplakáva smrť Lazara (Jn 11, 33-35). Ťažkosti, ktoré Spasiteľ prežíva pred utrpením, sú otrasné a zdrvujúce (Mt 26, 37-45), ale On ako pokorný Baránok trpí a nesie na sebe hriechy sveta (Žid 5, 7). Mnohé a ťažké utrpenia pustošili vnútro Spasiteľa, keď Ho bili, mučili (Mt 27, 26), keď Mu nasadili trňovú korunu (Mt 27, 29). Maximálnosť ťažkostí Christos pretrpel v Getsemanskej záhrade a na Golgote (Mt 26, 36-56; 27, 33-56). Christos za nás zniesol všetky muky a túžby, ktoré ťažili ľudskú prirodzenosť, až do samej smrti.
- Sv. Gregor Nisský tvrdí, že Isus Christos prijal na seba všetko, čo je ľudské, okrem hriechu, preto aj Jeho utrpenia sa vzťahujú na celý ľudský rod.
- Sv. Ján Damaský učí o tom, že Boh nás stvoril večných a keď sme porušili Jeho prikázanie, odsúdili sme sa na smrť, aby sa zlo nestalo večné a nesmrteľné. Milosrdný Boh však zostúpil k nám, ponížil sa až k samej smrti, aby svojím utrpením a smrťou nás zbavil utrpenia a smrti (De fide IV, 9).
- Nevyhnutnosť Christovho utrpenia a smrti na Kríži je dôležitá aj pre zbožštenie ľudskej prirodzenosti. Isus Christos je Spasiteľom preto, lebo je Bohočlovek. Christos nielen obnovil Adama v jeho prvotnom stave, ale vo svojom živote naplnil to, čo Boh očakával od Adama, že sa dobrovoľne zdokonalí v dobre. Spasenie človeka spočíva teda v zbožštení, v theosise, pričom ľudská prirodzenosť nestráca svoju ohraničenosť a to, čo ju činí ľudskou, ale je len obohatená božskými Energiami. Christovo utrpenie a smrť na Kríži jasne dokumentuje, že

naša cesta k spáse musí viesť cez utrpenie a Kríž. Iná cesta k spáse neexistuje. Len po utrpení za vieru v Christa a cez Kríž môžeme dospieť ku Golgote a cez Golgotu ku vzkrieseniu. Bez Kríža by nebolo ani spasenia, preto pravoslávna Cirkev tak slávnostne oslavuje Kríž.

1.4.2. Vykoupení

- Celý zmysel Nového Zákona spočíva v nevysloviteľnom svätom tajomstve smrti Isusa Christa na Kríži. Preto všetky novozákonné pravdy a korene dobra vychádzajú zo svätého tajomstva Kríža a z neho čerpajú spasiteľnú a životodarnú silu a svoju božskú tajuplnosť. Jedno je jasné, že na Kríži sa naplnilo spasenie, vykúpenie, očistenie a posvätenie ľudskej prirodzenosti. Tajomstvo Kríža Isus Christos zjavil na Tajomnej večeri, čím bytostne spojil udalosť Tajomnej večere s realitou obete na Kríži. Ukázal, že Nový Zákon je Zákomom Krvi Bohočloveka Isusa Christa, ktorá sa vylieva na odpustenie hriechov. Tajomstvo Tajomnej večere a tajomstvo Kríža Isus Christos naveky spojil so svetom cez svätú tajinu Eucharistie.

Vykoupení⁶

- »Potrebovali jsme, aby se Bůh vtělil a zemřel, abychom mohli ožít« - píše sv. Řehoř Bohoslovec. Vtělení vytváří jakousi »vzdálenost mezi Otcem a Synem«, jakýsi prostor k svobodnému podřízení se Slova, jež se stalo tělem, vytváří duchovní místo pro Vykoupení. Nevinný přijímá na sebe veškerý hřích svou opuštěností, prokletím; »zastupuje« za spravedlivě odsouzené a za ně trpí smrt. »Hle, Beránek Boží, který bere na sebe hřích světa« — praví a opakuje slova sv. proroka Izaiáše sv. Jan Křtitel. Tu je kulminace celé obětní tradice Izraele, jež začíná při Abrahamově oběti, když je Izák nahrazen beránkem. Zde se také dovršuje symbolika zotročení, očekávání osvobození »zbytků«. Sv. apoštol Pavel může teď říci: »Kristus nás vykoupil z kletby zákona tím, že za nás vzal prokletí na sebe« (Ga 3,13).
- Vykoupení, centrální událost spasitelného Synova díla, nelze oddělit od Božího úradku v jeho celku. Boží láska chce vždy jediné dovršení: zbožštění lidí a skrze ně i celého stvořeného vesmíru.
- Bylo by absurdní izolovat Vykoupení do sebe sama, dělat z něho cíl pro sebe, neboť výkup, jenž se stal nutným v důsledku našeho hříchu, není cílem, nýbrž prostředkem, je to prostředek k získání jediného a pravého cíle: theose, zbožštění. I samo spasení je moment pouze negativní; jedinou podstatnou realitou nadále zůstává sjednocení s Bohem. V čem by spočíval smysl záchrany ze smrti a z pekla, kdyby se spasení neuskutečnilo pro plné oddání se Bohu?
- Vykoupení, zaujímavější určité své místo v Božím plánu, je tudíž určeno několika momenty, stále víc a více odhalujícími plnost Božské Přítomnosti. Je to především odstranění

⁶ Celá kapitola je výtahem z: LOSSKY, Vladimír. *Dogmatická teologie*. kap. 4.5. Vykoupení. Překl. Pavel Aleš. 2. upr. vyd. Praha: Pravoslavné vydavatelství, 1994. [cit. 18-05-2007] Dostupné na WWW: <<http://www.orthodoxia.cz/theolog/losskij.htm>>

radikálních přehrad, jež oddělují člověka od Boha, a hlavně odstranění hříchu, který podrobuje lidstvo d'áblu a umožňuje vládu padlých andělů nad zemským kosmem.

- Sám pojem Vykoupení má ryze juridický charakter. Běží o výkupné za otroka, o dluh, vyplacený za ty, kteří zůstávali v zajetí, protože neměli možnost zaplatit. Juridické je i téma Prostředníka, který křížem spojuje člověka s Bohem. Avšak oba tyto obrazy, které nám poskytl sv. apoštol Pavel a obširně využili Otcové, nesmějí v našich představách zkosnatět. Vždyť to by znamenalo vytvořit mezi Bohem a lidstvem nepřipustné právní vztahy. Bylo by správnější zapojit tyto obrazy do téměř nekonečné řady jiných obrazů, z nichž každý slouží jako jakýsi osobitý aspekt události, jež sama o sobě je nevyjádřitelná. V Evangelii vystupuje před nás i obraz Dobrého Pastýře, hledajícího zbloudilou ovci, i »silného muže«, který zvítězil nad lupičem, jenž ho spoutal a bere mu jeho kořist, i ženy, která našla a očistila ztracenou drachmu, na níž je pod blátem hříchu načrtnut obraz Boží.
- Kristus, který dobrovolně zaujal naše místo, »učiněn byl pro nás zlořečenstvím (za nás vzal prokletí na sebe)« — píše sv. apoštol Pavel Galatským (3,13). Znamená to, že Kristova opuštěnost na kříži byla nutná, protože Bůh se vzdaluje od prokletého, všemi opuštěného a od všech odděleného. »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?« Tato naprostá, obnažená úzkost má také svou typologii, neboť poslední výkřik Ukřižovaného není nic jiného, než první verš 21. /22./ žalmu, modlitba trpícího spravedlivého.
- Jestliže se Kristus obrací k tomuto žalmu, pak to znamená, že bere na sebe naši situaci včetně toho pocitu opuštěnosti Bohem, který poznávají umírající, když umírají ve víře: »nevzdaluj se ode mne, neboť zármutek je blízko, a pomocníka není«, když přijímají smrt jako přechod, v němž se rmoutí naše omezená, vnější, od narození hříšná přirozenost. Prokletí, jež se nemohlo uskutečnit nad Synem Božím, stalo se požehnáním, skrze kříž se všechny podmínky hříchu staly podmínkami spasení. Od této chvíle ani hřích, ani smrt nás neodloučí od Boha; křest nás ponořuje do smrti Kristovy, abychom spolu s Ním byli vzkříšeni. Pokání nás vždycky znovu může přivést k Bohu. Smrt, když ji přijmeme jako každodenní pokání, může před námi otevřít život Boží.
- Prokletí smrti nikdy nebylo z Boží strany »soudním procesem«. Smrt byla dána jako trest Milujícím Otcem, a ne nesmyslným hněvem tyрана. Smrt napravovala a poučovala. Zabraňovala, aby se rozštěpený (rozlomený) život zvětšil. Zabrzdila vznikající dojem »zabezpečení« ve stavu hříšném a protipřirozeném. Nejenže se stala hrází proti rozkladu naší přirozenosti, ale pomocí předsmrtné úzkosti, která je s ní spojena, pomáhala člověku, aby vykročil k pochopení svého stavu a vrátil se k Bohu.

- Satanova zvůle byla nejen omezena, ale i využita Boží vůlí, což vidíme na příběhu o Jobovi. Takže ani smrt, ani satanovo panování nebyly nikdy čistě negativními jevy. Byly to už znaky a prostředky Boží lásky.
- V momentu Vykoupení však démonické síly ztrácejí svou moc a vztahy mezi Bohem a člověkem se mění. Bylo by možné říci, že Bůh mění svou pedagogiku. Odebírá satanu právo panovat nad lidstvem, hřích je zničen, moc zlého je zlomena. Proto slovo »výkupné« získává jiný význam. Je to dluh navrácený d'áblu, jak se zdůrazňuje v patristické literatuře prvních století. Bůh poskytl d'áblu moc, ale potom mu jí odebral, protože ten překročil svá práva a zaútočil na nevinného.
- Dluh zaplacený Bohu a dluh zaplacený d'áblu ... Tyto dva obrazy mají pouze tehdy plnou hodnotu, jsou-li brány dohromady, aby naznačily v podstatě nepostižitelné dílo, jímž nám Kristus vrátil hodnost Božích synů.
- Vždyť v něm byla odebrána moc nejen démonům, ale v jistém smyslu i andělům. V Druhém Adamovi se sám Bůh bezprostředně sjednocuje s lidstvem, přijímá lidstvo do svého obecnství, které nekonečně překračuje nad anděly. Vykoupení je realita nejvyšší, která se rozprostírá na veškerý souhrn kosmu jak viditelného, tak neviditelného.
- Dábel byl poražen, ale jeho takzvané »právo« přitom zůstalo nezmenšeno. Zákon smrtelné přirozenosti je zrušen, ale přitom nikterak není zmenšen Boží spravedlivý soud. Nelze si opravdu představovat Boha ani jako konstitučního monarchu, který se podrobuje nějaké vyšší spravedlnosti, ale ani jako tyrana, jemuž je jeho fantazie zákonem bez ohledu na jakýkoliv řád a objektivitu. Spravedlnost není nějaká abstraktní, Boha převyšující realita, nýbrž jedno z vyjádření jeho přirozenosti. Jako svobodně tvoří, ale projevuje sebe v řádu a kráse stvoření, tak také projevuje sebe ve svém spravedlivém soudu. Kristus, který je sama spravedlnost, potvrzuje ve své plnosti spravedlivý soud Boží. Synovou věcí není, aby konal nějaký směšný soud, jenž by přinesl nekonečné uspokojení neméně nekonečné mstivosti Otcově.
- Kristus nevykonává spravedlnost, on ji zjevuje. Zjevuje to, co Bůh očekává od stvoření, zjevuje plnost lidskosti, »člověka maximálního«, podle výroku Mikuláše Kuzánského. Plní to poslání člověka, kterému se zpronevěřil Adam. Tím posláním je: žít jedině s Bohem a Bohem kmit kosmos. Taková je spravedlnost Boží. Syn, jednobytný s Otcem svou Božskou přirozeností, dostává skrze Vtělení možnost dovršovat tuto spravedlnost.
- Spravedlnost Boží tkví v tom, aby už člověk nebyl s Bohem rozloučen, aby se lidstvo obnovilo v Kristu, pravém Adamu. Bylo třeba, aby člověk byl posvěcen lidstvím Boha, bylo třeba, aby On sám nás osvobodil vítězstvím nad tyranem svou vlastní silou, aby nás znovu

Bůh povolal k sobě skrze svého Syna, Prostředníka, který vše koná k slávě Otce, jemuž je ve všem poslušný... Ostatní pak necht' je uctěno mlčením.«

1.4.3. Smrt Bohočloveka byla smířením s Bohem

- Smrt' Bohočloveka Isusa Christa na Kříži je nekonečným tajemstvom. Jedno je však zo Zjavenia isté, že pre nás ľudí znamenala zmierenie s Bohom. Do tejto udalosti ľudský rod žil v nepriateľstve s Bohom, lebo podľa vyjadrenia Písma hriech je nepriateľstvom Bohu (srov. Řím 8,6-8; Jak 4,4).
- Zo stavu nepriateľstva voči Bohu, v ktorom sme sa nachádzali, sme sa podľa slov svätého apoštola Pavla mohli dostať iba cez smrť Božieho Syna (srov. Řím 5,10). Zmierenie ľudí s Bohom smrťou Isusa Christa bolo prejavom nekonečného milosrdenstva Božieho k človeku.
- Christos ako dokonalá bezhriešnosť je prejavom dokonalého pokoja, pokoja s Bohom i ľuďmi. Hriech je počiatkom nepokoja, vzbury a nepriateľstva. Isus Christos bol bez hriechu, a preto bol naším Pokojom. Tým, že sám seba priniesol za obeť, odstránil hriech, ktorý oddeľoval človeka od Boha, človeka od človeka a človeka od stvorenstva. Obeťou na Kříži Isus Christos odstránil existujúce nepriateľstvo a je nositeľom pokoja. Preto my kresťania, Cirkev, musíme byť identickí Christu, musíme byť nositeľmi pokoja, lebo len tak budeme konať službu zmierenia.
- Svätý Atanáž Veľký svedčí o tom, že Christovou smrťou bola zničená priepasť medzi oboma stranami. Keď bol Isus Christos ukrižovaný, zomieral s rozpaženými rukami. Christos zomrel na Kříži takýmto spôsobom preto, aby k sebe privinul starý vyvolený národ židovský a pohanské národy a vzájomne ich so sebou zjednotil. Christos túto skutočnosť sám predpovedal: "I ašče az voznesen budu ot zemli, vsja privleku k sebi (A ja keď budem povýšený od zeme, všetkých pritiahnem k sebe)" (Jn 12, 32) (De incarnat., Verbi 25).
- Nielen v Starom, ale aj v Novom Zákone je krv symbolom života a silou života. A ak je to navyiac Krv Bohočloveka Christa, je jasné, že je to životodarná a spasiteľná sila. Na druhej strane ľudská krv, ktorá je nakazená hriechom, je hlavným rozsievateľom smrti a je aj hlavnou príčinou odcudzenia medzi človekom a Bohom. Tvorí disharmóniu medzi nebom a zemou. Krv Bohočloveka je však opätovným zjednotením a zmierením sa človeka s Bohom.
- Pádóm do hriechu človek proti sebe postavil nielen Boha, svojho Stvoriteľa, ale aj všetko stvorenstvo. Prostredníctvom človeka bola zlorečená zem, čím ju človek postavil proti sebe. Isus Christos svojou smrťou na Kříži odstránil hriech, zmieril človeka s Bohom a uskutočnil tak dokonalé zjednotenie Božského a ľudského. Celým svojím životom v tele Boží Syn,

Logos, ukázal ľudskej prirodzenosti cestu z priepasti do večnosti, zo zeme na nebo. Hriech je najväčším protivenstvom Bohu.

- Svätý Ján Zlatoústý píše, že Boží hnev nie je hnev v ľudskom chápaní a nie je ani vášeň, ale je to činnosť, ktorou Boh dopúšťa na hriešnika trest (Exposit in Psalm 109, 8).

1.4.4. Smrť Bohočloveka byla naším očištěním, ospravedlněním, posvěcením

- *Láska překonává zlo*
- Hriech je najstrašnejšia nákaza človeka. Pretože hriech prešiel na všetkých ľudí, z toho vyplýva, že všetci sú ním nakazení. Z toho stavu nákazy nás nemôže vyslobodiť nijaký človek, lebo všetci sme hriešni. Uskutočniť naše oslobodenie od hriechu, a tým dosiahnuť ospravedlnenie človeka pred Bohom mohol iba Ten, kto je bezhriešny, teda Bohočlovek Isus Christos, a to svojím bezhriešnym životom a svojou dobrovoľnou obeťou na Kríži.
- ...človeku je lépe zemřít, tj. lépe, aby byl odloučen od stromu života, než aby se tento hrozný stav stal definitivním pro věčnost. Sama smrtelnost vzbudí v člověku pokání, tj. možnost nové lásky. (Srov. LOSSKY, Vladimír. *Dogmatická teologie*. Překl. Pavel Aleš. 2. upr. vyd. Praha: Pravoslavné vydavatelství, 1994. [cit. 18-05-2007] Dostupné na WWW: <<http://www.orthodoxia.cz/theolog/losskij.htm>>)
- Christos, ktorý bol vtelený Boh, svojím Bohoľudským životom, smrťou a Zmŕtvychvstaním zvíťazil nad smrťou a oslobodil tak ľudský rod od tyranie hriechu, smrti a smrteľnosti. Tým sa na veky uskutočnilo ospravedlnenie celého ľudského rodu. Pretože tak ako v Adamovom hriechu je účasť celá ľudská prirodzenosť, celý ľudský rod, tak isto aj v spravodlivosti Bohočloveka je účasť celá ľudská prirodzenosť.
- Podľa učenia pravoslávnej Cirkvi Bohoľudská Krv Spasiteľa nášho Isusa Christa odstránila a zničila v našej prirodzenosti všetky hriechy, od najväčšieho po najmenší a zároveň ju očisťuje a obnovuje. -Krv Isusa Christa, Jeho Syna, očisťuje nás od každého hriechu" (1 Jn 1, 7).
- V modlitebnom vedomí Cirkvi je zvlášť zvýraznený očisťujúci aspekt Spasiteľovej smrti na Kríži. V Starom Zákone sa tajne prinášal na obeť baránok a nevinný Spasiteľ bol prinesený na obeť zjavne.

1.4.5. Vítězství Bohočloveka nad hříchem, smrtí a démonem

- Hriechy sú výsledkom činnosti démona. Bohočlovek Isus Christos zvíťazil nielen nad hriechom, ale aj nad samotným pôvodcom hriechov, démonom. Ak by Isus Christos nezvíťazil nad samotným pôvodcom hriechov, nebolo by Jeho víťazstvo dokonalé a úplné. Cieľom

celého spasiteľného diela bolo víťazstvo nad démonom ako najvyšším tvorcom a pôvodcom každého hriechu a zla.

- Podľa vyjadrenia ostatných svätých otcov, Kríž je prostriedkom spasenia, symbolom a znakom spasenia. Cez Kríž bola odstránená každá nepravosť.
- Je nesporné, že Isus Christos na Kríži spasil ľudský rod, preto sa Kríž stal znamením Syna človeka (Mt 24, 30).

1.5. Spasiteľovo sestoupení do pekel a naše spasení

- V diele spasenia Isus Christos obsiahol celé ľudské bytie, celý ľudský rod počínajúc prvým a končiac posledným človekom. Ved' Isus Christos je Spasiteľom celého ľudstva. On musel spasiť aj našich potomkov žijúcich od časov, kedy prišiel na svet. Z tohto aspektu bolo nevyhnutné, aby Isus Christos zostúpil do pekiel, kde sa nachádzali duše tých, ktorí zomreli do Jeho príchodu na tento svet. Christovo zostúpenie do pekiel bolo úplne prirodzené a Jeho kázeň v pekle bola súčasťou Jeho spasiteľného diela.
- Tvrdenie o Spasiteľovom zostúpení do pekiel zakladá pravoslávna východná teológia na Božom Zjavení (1Pt 3,18-20; 1Pt 4,6; Zj 1,18).
- Počas svojho života sa Isus Christos ukázal ako pravý človek. Jeho smrť ako smrť každého človeka spočívala v oddelení duše od tela. Toto oddelenie sa uskutočnilo s jediným rozdielom, a to takým, že hoci sa Christova duša oddelila od tela, zostala hypostázne spojená s Jeho Božstvom. Taktiež aj Jeho telo, oddelené od duše naďalej zostalo hypostázne spojené s Jeho Božstvom.
- Lebo nezanecháš mojej duše v ríši smrti, ani nedáš svojmu svätému vidieť porušenie" (Ž 15, 10). Uvedené slová poukazujú na to, že Isus Christos zostúpil do pekiel svojou ľudskou dušou vtedy, keď Jeho telo ležalo mŕtve v hrobe. Další svädectví 1Pt 3,19 a 1Pt 4,6.
- Isus Christos kázal Evanjelium v pekle presne s takým istým cieľom ako na zemi, aby každý, kto v Neho uverí, nezahynul, ale mal večný život. Podľa vyjadrenia Origena Christos musel ísť dušiam bez tela zvestovať Evanjelium dušou a bez tela. Pritom Spasiteľova duša sa odlišovala od ostatných duší v pekle, lebo hypostázne bola spojená s Logom. Samotný spôsob uskutočnenia je pre náš ľudský rozum nevysvetliteľný a nepochopiteľný. Ved' Christos bol v pekle iba tri dni. Z nášho ľudského hľadiska je to veľmi krátky čas pre misijné pôsobenie.
- Podľa svätého Gregora Palamu bola Spasiteľova obeť prinesená nielen za Jeho súčasníkov, t.j. za tých, ktorí žili v tom období, keď Christos konal misijnú činnosť, alebo iba za ich potomkov, ale za všetkých, aj za tých, ktorí žili do Jeho príchodu tu na tomto svete, a to je

dôvod, prečo musel Isus Christos vstúpiť do pekiel, zvestovať tam Evanjelium, čím bolo naplnené spasiteľné dielo.

1.6. Vzkříšení⁷

- Otec prijímá Synovu obeť »oikonomicky«. »Bylo třeba, aby byl člověk posvěcen lidstvím Boha« (sv. Řehoř Bohoslovec: Řeč 45. na svatou Paschu) . Kenose dosahuje nejzazší hranice a dokonává se smrtí Kristovou, aby byly posvěceny všechny podmínky lidského bytí včetně samotné smrti. »Cur Deus homo?« (Proč se Bůh stal člověkem?) Nejen z důvodů naší hříšnosti, nýbrž i kvůli našemu posvěcení, aby zapojil všechny aspekty našeho padlého života do života pravého, do takového života, který nikdy nezná smrt. Vzkříšením Kristovým je celá plnost života vštípena do vyschlého stromu lidského pokolení, aby bylo opět oživeno.
- Na kříži byla smrt pohlcena životem. V Kristu smrt vešla v Božství a v něm shořela, neboť »nenašla pro sebe v Něm místo«. Vykoupení je tedy zápas života se smrtí a vítězství života. Kristovo lidství je začátkem nového stvoření. Skrze jeho člověčenství proráží moc života do kosmu, aby jej vzkřísila a přetvořila definitivním vítězstvím nad smrtí. Po Vtělení a Vzkříšení smrt nemá již klid — už není absolutní.
- Vykoupení je taktéž ta oběť, již přináší Kristus, podle listu Židům, jako věčný obětník, velký »kněz na věky podle řádu Melchisedechova«, dovršující na nebesích dílo, které započal už na zemi. Smrt na kříži je novozákonní Pascha, jež učinila reálným všechno to, co symbolisovala Pascha hebrejská. Vždyť v osvobození od smrti a uvedení lidské přirozenosti do Božího Království se uskutečňuje jediný pravdivý Exodus. Samozřejmě, je to zřeknutí se vlastní vůle, se kterým nedokázal souhlasit Adam, je to oběť vykupitelská. Ale především je to tajina, je to tajemství vůbec, svátost (sacramentum par excellence), svobodný dar, v němž Kristus přináší Bohu spolu se svým lidstvím prvotiny stvoření. Je to ono dílo, jež bude muset dovršit nové lidství v nekonečné bohoslužbě, kterou původně byl pověřen konat Adam, aby byl přinesen Bohu v dar celý kosmos jako chrám milosti. Vzkříšení změnilo padlou přirozenost a otevřelo podivuhodnou možnost - možnost, jak posvětit samotnou smrt. Od té chvíle smrt již není slepou uličkou, nýbrž dveřmi do Království. Byla nám vrácena milost, a třebaš ji nosíme v sobě jako v »hliněných nádobách«, jako v chrámech ještě smrtelných, nicméně v samé té naší křehkosti skrývá se nyní síla, porážející smrt. Klidná jistota mučedníků, kteří nejenže necítili strach, ale ani fyzickou bolest, svědčí o tom, že od nynějška je křesťanovi dostupno účinné vědomí Vzkříšení.

⁷ Celá kapitola je výtahem z: LOSSKY, Vladimír. *Dogmatická teologie*. kap. 4.6. Vzkříšení. Překl. Pavel Aleš. 2. upr. vyd. Praha: Pravoslavné vydavatelství, 1994. [cit. 18-05-2007] Dostupné na WWW: <<http://www.orthodoxia.cz/theolog/losskij.htm>>

- Brzy pak poté přichází Getsemané, potom kříž. Smrt na kříži je smrt osobnosti Božské: zatímco Kristovo lidství smrt potřebovalo, jeho předvěčná hypostase ji vytrpěla vědomě.
- V Bohočlověku došlo i k základnímu příznaku smrti, odloučení duše od těla. Duše sestupuje do pekel a přebývá »vhypostasovaná« v Slově, právě tak jako jeho na kříži visící tělo. Vždyť i lidská osobnost stejně nadále setrvává jak ve svém těle, vráceném zemi, tak ve své duši; proto uctíváme ostatky svatých. Tím spíše to platí o Kristu. Jeho Božství setrvává současně i v těle, které spočívá v hrobě ve spánku Velké Soboty, i v duši, která vítězně rozbíjí brány pekelné. A opravdu, cožpak může smrt narušit tuto Osobnost, která přetrpěla smrt s celým jejím tragickým rozpadem, jestliže tato Osobnost je Osoba Boží?
- Proto tedy v smrti Kristově je už přítomno Vzkříšení. Život vyráží jako zřídlo z hrobu, život je zjeven smrtí Kristovou i v samotné jeho smrti. Lidská přirozenost slaví vítězství nad stavem nepřirozeným, neboť tato přirozenost je plně soustředěna v Kristu. Kristus se stává Hlavou této Přirozenosti, její »rekapitulací«, podle slov sv. Ireneje. Kristus je Hlavou Církve, to znamená tohoto nového lidství, v jehož lůně ni žádný hřích, žádná nepřátelská moc není více schopna natrvalo odloučit člověka od milosti. Každý lidský život, ať byl jakkoliv obtížen hříchy, se může vždycky znovu obnovit v Kristu. Člověk vždycky může svůj život odevzdat Kristu, aby mu On vrátil tento život svobodný a čistý. A toto Kristovo dílo se prostírá na celé lidstvo i za viditelnými hranicemi Církve. Každá víra ve vítězství života nad smrtí, každá předtucha Vzkříšení je nepřímou vírou v Krista. Neboť jedině sama moc Kristova křísí a vzkřísí mrtvé.
- Po Kristově vítězství nad smrtí se Vzkříšení stalo obecným zákonem stvoření, a to nejen lidstva, nýbrž i zvířat, rostlin, kamení, všeho kosmu, protože každý z nás je jeho hlavou. My jsme pokřtěni v Kristovu smrt, ponořujeme se do vody, abychom spolu s Ním byli spoluvzkříšeni. A pro duši omytou slzami jako vodami křtu a objatou ohněm Svatého Ducha, je Vzkříšení nejenom v očekávání, ale už i přítomná realita. Parusie (druhý Kristův příchod ve slávě) začíná v duších svatých. Proto mohl sv. Simeon Nový Bohoslovec napsat: »Pro ty, kteří se stali dětmi světla a syny přicházejícího dne, pro ty, kteří vždycky chodí ve světle, nikdy nepřijde Den Páně, protože oni už jsou s Bohem a v Bohu.«
- Bezbřehý oceán světla se vylévá ze vzkříšeného těla Spasitelova.

1.7. Nanebevstoupení Ježíše Krista a naše spása⁸

- Svoj pozemský život náš Spasiteľ Isus Christos zavŕšil Vstúpením na nebo. Podľa svedectva Písma, Isus Christus vstúpil na nebo s ľudskou prirodzenosťou, ktorá bola s Logom hypostázne spojená.
- Vstúpením na nebo bolo jasne ukázané, aký je Boží úmysel s človekom. Človek bol stvorený na to, aby žil večne v spojení so svojím Stvoriteľom. Boží Syn vyniesol ľudskú prirodzenosť do neba a sedí s ňou na pravici Otca.
- Vstúpením na nebo Isus Christos prirodzeným spôsobom ukončil svoj Bohoľudský život na zemi. Tak ako Jeho Zmŕtvychvstanie, aj Vstúpenie na nebo je tajomstvom, ktoré sa nedá vyjadriť ľudskou rečou.
- Nikto nikdy tak vysoko nepozdvihol ľudskú prirodzenosť ako Isus Christos, ktorý večne žije v nebi.
- Sviatok "Voznesenija" má pre nás hlboký soteriologický význam, lebo je ním ukončené spasiteľné dielo Isusa Christa. Christos všetko vykonal podľa Otcovej vôle, vstúpil na nebo v sláve a nás vzkriesil so sebou a posadil na nebo skrze svoje sväté telo. Význam sviatku "Voznesenija" je veľký, lebo tým sa pre nás ukončilo dlhotrvajúce nepriateľstvo s Bohom. Bola ukončená vláda démona, odstránená smrť a nastalo zmierenie ľudského rodu s Bohom.

⁸ Celá kapitola je výtahem z: BELEJKANIČ, I. *Pravoslávne dogmatické bohoslovie*. s. 218-220.

Literatura

- BELEJKANIČ, I. *Pravoslávne dogmatické bohoslovie I.* Prešov: Pravoslávna bohoslovecká fakulta. ISBN 80-7097-314-5
- LOSSKY, Vladimír. *Dogmatická teologie.* Překl. Pavel Aleš. 2. upr. vyd. Praha: Pravoslavné vydavatelství, 1994. [cit. 18-05-2007] Dostupné na WWW:
<<http://www.orthodoxia.cz/theolog/losskij.htm>>

